

ZPM.050.16.2024.AO
Warszawa, 22 października 2024

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi Interpelację nr 4536, złożoną przez Pana Krzysztofa Gadowskiego, Pośła na Sejm Rzeczypospolitej Polskiej w sprawie przepisów dotyczących lokalizacji cmentarzy i sąsiadujących z nimi zabudowań, uprzejmie proszę o przyjęcie poniższych informacji.

Kwestie dotyczące odległości od cmentarza m.in. zabudowy mieszkaniowej zostały uregulowane w rozporządzeniu Ministra Gospodarki Komunalnej z dnia 25 sierpnia 1959 r. w sprawie określenia, jakie tereny pod względem sanitarnym są odpowiednie na cmentarze (Dz. U. Nr 52, poz. 315). Zgodnie z § 3 ust. 1 ww. rozporządzenia odległość cmentarza od zabudowań mieszkalnych powinna wynosić co najmniej 150 m; odległość ta może być zmniejszona do 50 m pod warunkiem, że teren w granicach od 50 do 150 m odległości od cmentarza posiada sieć wodociągową i wszystkie budynki korzystające z wody są do tej sieci podłączone.

Należy wskazać, że norma zawarta w § 3 ust. 1 ww. rozporządzenia została ustanowiona w celu wykluczenia szkodliwego oddziaływania cmentarza na otoczenie, o czym jest również mowa w § 1 ust. 1 tego rozporządzenia: „Teren pod cmentarz powinien być lokalizowany w sposób wykluczający możliwość wywierania szkodliwego wpływu cmentarza na otoczenie”. Obowiązujące przepisy prawne dotyczące lokalizacji cmentarzy i minimalnych odległości cmentarzy od budynków mieszkalnych mają na celu ochronę mieszkańców przed zagrożeniami sanitarnymi. Wiąże się z tym przede wszystkim kwestia ochrony wód podziemnych przed zanieczyszczeniami związanymi z produktami rozkładu zwłok. Dotyczy to w szczególności ochrony ujęć wody na zaopatrzenie ludności, w tym tzw.

przydomowych studni, która zapewniana jest przez utrzymanie minimalnej odległości cmentarza od budynków mieszkalnych wynoszącej 150 m, a w przypadku budynków podłączonych do sieci wodociągowej – 50 m.

Należy również wskazać, iż z funkcjonowaniem cmentarzy wiąże się ich specyficzne oddziaływanie na otoczenie obejmujące: gromadzenie i przechowywanie na terenach cmentarnych odpadów, przyciągających insekty i gryzonie, które z kolei mogą przenosić m.in. skażenie mikrobiologiczne z rozkładających się zwłok, zanieczyszczenie powietrza wynikające z palonych na cmentarzu świec, zniczy oraz wzmożonego ruchu pojazdów w bezpośrednim otoczeniu cmentarza; hałas związany z budową nowych grobów i kolumbariów oraz rozbudową istniejących, a także transportem w obrębie cmentarza. Należy zaznaczyć, że wprowadzenie tzw. strefy sanitarnej cmentarza, która wiąże się z wprowadzaniem zakazu realizacji obiektów budowlanych (zakaz zabudowy) i ograniczeniami w zabudowie z uwagi na fakt istnienia cmentarza, następuje, co do zasady, w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, opracowywanym i uchwalanym przez radę gminy zgodnie z przepisami ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. z 2024 r. poz. 1130, z późn. zm.)

Jeżeli natomiast dla gminy lub określonego jej obszaru brak jest obowiązującego planu miejscowego, to określenie sposobów zagospodarowania i warunków zabudowy terenu w otoczeniu cmentarza następuje w drodze decyzji o charakterze lokalizacyjnym, wydawanej przez wójta, burmistrza albo prezydenta miasta m.in. po uzyskaniu uzgodnień lub decyzji wymaganych przepisami odrębnymi, m.in. uzgodnienia, o którym mowa w art. 3 pkt 1a ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz.U. z 2024 r. poz. 416).

Mając na uwadze orzecznictwo sądów administracyjnych¹ w sprawach dotyczących uzgadniania przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej warunków zabudowy i zagospodarowania terenu w sąsiedztwie cmentarzy, pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych, wypracowano interpretację, zgodnie z którą ww. uzgodnienie powinno nastąpić z uwzględnieniem treści art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 31 stycznia 1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych (Dz. U. z 2024 r. poz. 576), tj. w przypadku cmentarzy „nieczynnych”, gdy od ostatniego pochówku upłynęło ponad 40 lat, możliwe jest przyjęcie mniejszych odległości zabudowań mieszkalnych od cmentarza niż odległości wskazane w § 3 ust. 1 rozporządzenia Ministra Gospodarki Komunalnej z dnia 25 sierpnia 1959 r. w sprawie określenia, jakie tereny pod względem sanitarnym są odpowiednie na cmentarze, jednakże pod warunkiem, że każdorazowo zostanie przeprowadzone przez właściwy organ

¹ m.in. wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Olsztynie z dnia 12 kwietnia 2022 r., sygn. akt II SA/OI 172/22

Państwowej Inspekcji Sanitarnej, na podstawie przedłożonej dokumentacji, szczegółowe postępowanie wyjaśniające, co najmniej w zakresie:

- okresu od ostatniego pochowania na danym cmentarzu zwłok lub szczątków ludzkich i sposobu ich pochowania oraz aktualnego wykorzystania terenu, na którym w przeszłości dokonywano pochówków (np. teren o funkcji parkowej) – dokładna i rzetelna analiza w kontekście demineralizacji zwłok,
- wnikliwej oceny bezpieczeństwa sanitarno-epidemiologicznego w związku z „przybliżeniem” zabudowań mieszkalnych do „nieczynnego” cmentarza, w tym na podstawie opinii instytutu naukowo-badawczego potwierdzającej brak negatywnego wpływu „nieczynnego” cmentarza na otoczenie, w tym szczególnie z uwzględnieniem konieczności zapewnienia okolicznym mieszkańcom bezpiecznej wody przeznaczonej do spożycia (obowiązek zwodociągowania budynków oraz monitorowanie szczelności instalacji; pozostawienie odległości ujęć wody w
- granicach obowiązujących przepisów prawnych).

Odnosząc się do kwestii zmiany przepisów określających odległości zabudowań mieszkalnych od cmentarza uprzejmie informuję, że na etapie projektowania zawartych w projekcie ustawy o cmentarzach i chowaniu zmarłych (UD278) rozwiązań dotyczących zmniejszenia odległości m.in. zabudowy mieszkaniowej od cmentarza, inicjatorem ww. propozycji zmian było Ministerstwo Rozwoju i Technologii. Zawarte w ww. projekcie ustawy o cmentarzach i chowaniu zmarłych rozwiązanie dotyczyło wprowadzenia minimalnej odległości m.in. zabudowy mieszkaniowej nie od granicy cmentarza, lecz od jego powierzchni grzebalnej, przy założeniu, że jeżeli określone w regulaminie organizacyjnym cmentarza granice powierzchni grzebalnej nie pokrywają się z granicami cmentarza, na terenie pomiędzy powierzchnią grzebalną a granicą cmentarza pochowanie może odbywać się tylko w kolumbarium. Kwestie związane z planowaniem przestrzennym wykraczają poza zakres kompetencji organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej. Działem administracji rządowej budownictwo, planowanie i zagospodarowanie przestrzenne oraz mieszkalnictwo kieruje, zgodnie z rozporządzeniem Prezesa Rady Ministrów z dnia 18 grudnia 2023 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Rozwoju i Technologii, Minister Rozwoju i Technologii.

Z wyrazami szacunku

z upoważnienia Ministra Zdrowia
Wojciech Koneczny
Sekretarz Stanu
/dokument podpisany elektronicznie/